

2013

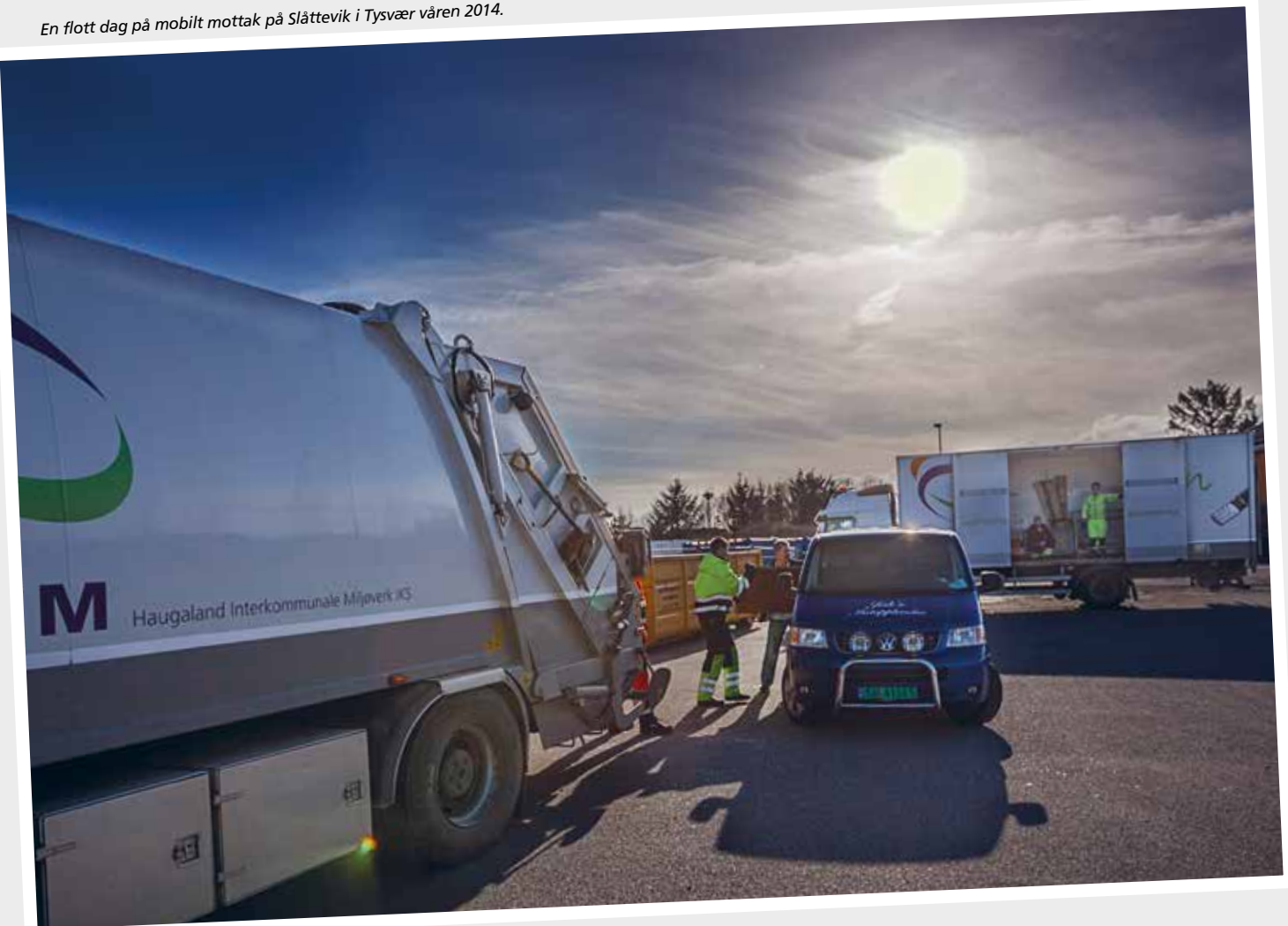
Økt sortering, mindre avfall og redusert renovasjonsgebyr!

Avfallspolitikken i Europa, Norge og HIM bygger på følgende prioriterte prinsipper:

1. **Redusere avfallsmengder** – hindre at avfall oppstår og ombruk.
2. **Materialgjenvinning** – mest mulig av avfallet skal sorteres ut fra restavfallet for å benyttes som råvarer i nye produkt.
3. **Energigjenvinning** – avfall som ikke kan gjenbrukes eller materialgjenvinnes skal energigjenvinnes.
4. **Deponering** – bare avfall som ikke er brennbart eller som ikke kan materialgjenvinnes, kan deponeres.

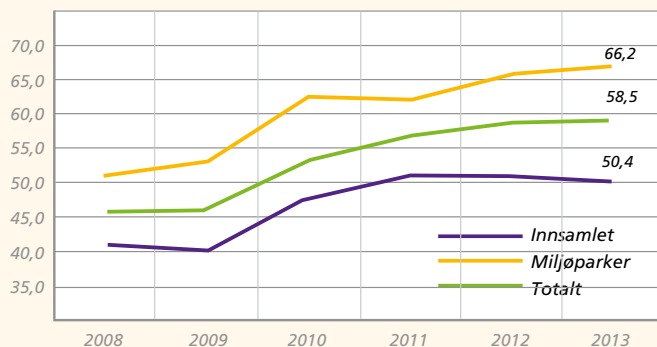
I perioden 2008 til 2013 har avfallsmengdene i HIM-kommunene økt med knapt 5%. I den samme perioden har befolkningsveksten vært på drøyt 7%. Dvs. at økningen skyldes befolkningsvekst, og at hver husholdning i snitt produserte 54 kilo mindre avfall i 2013 sammenlignet med i 2008. Redusert avfallsmengde gir redusert miljøbelastning og sparte kostnader for deg og meg!

En flott dag på mobilt mottak på Slåttevik i Tysvær våren 2014.

Reduserte avfallsmengder, økt sortering og økt bruk av HIM sine betjente mottak representerer en stor miljøgevinst, og bidrar til at HIM de siste årene har kunnet redusere ditt og mitt renovasjonsgebyr.

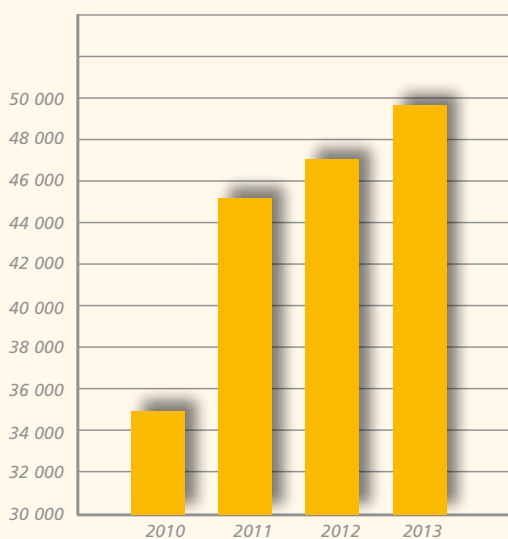
Sorteringsgrad

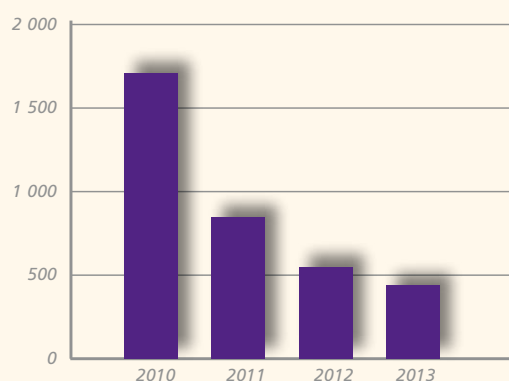
Grafen til venstre viser at sorteringsgraden fortsatt øker. Med din hjelp ble hele 58,5 % av avfallet sortert ut fra restavfallet og sendt til gjenvinning. Dette bidrar til redusert miljøbelastning og reduserte kostnader.

Antall privatbesøk ved Årabrot, Toraneset og Etne

Det framgår av grafen til høyre at HIM sine mottaksanlegg besøkes stadig mer. Dette må sees i sammenheng med endringene de siste årene; etablering av Etne Betjente Miljøstasjon, lørdagsåpent på Toraneset Miljøpark og etablering av mobil innsamlingsordning for grovavfall. Dette er en ønsket utvikling som bidrar til et bedre miljø og reduserte kostnader, og er i tråd med prinsippet om at forurensere skal betale.

Klager på manglende tømning

Endelig vil HIM berømme våre renovatører i RenoNorden AS som utfører en viktig jobb som holder svært høy kvalitet. I 2013 mottok HIM i snitt 40 klager/måned på ikke hentet avfall. Dvs. en klageprosent på under 0,4 promille eller rundt 4 klager per 10 000 besøk!

Flere brukerundersøkelser de siste årene bekrefter dette. Våre abonnenter er også meget fornøyd med renovatørens jobb!

Forklaringen på det høye tallet i 2010 er bl.a. kaldt vintervær med mye snø de første månedene av året.

Husk å sortere ut batterier!

HIM-posere og -sekker

HIM har nå levert ut en pakke komposterbare matavfallsposer og en rull perforerte knytesekker til plastemballasje. Ta kontakt med kundesenteret i egen kommune eller HIM dersom du ikke har fått dette.

Det beregnes ca. en plastsorteringssekk hver 4. uke og ca. 3 matavfallsposer hver uke. Dersom du har et større forbruk enn dette, kan du kjøpe matavfallsposer og plastsorteringssekker hos kommunen eller ved HIM sine mottak.

NB! Matavfallsposene er 100% komposterbare og må ikke forveksles med en vanlig plastpose som ikke kan komposteres!

Husk å levere farlig avfall og EE-avfall til gjenvinning!

Farlig avfall er alle stoff som er faremerket: giftig, miljøskadelig, helseskadelig, etsende, brannfarlig osv. Farlig avfall finnes dessuten i flere produkter enn du tror. **Se vedlagt brosjyre.**

Dersom slike stoff ikke sorteres ut og håndteres separat, representerer de en alvorlig fare for mennesker, helse eller miljø. Farlig avfall og EE-avfall skal derfor leveres til et av HIM sine betjente mottaksanlegg. Dette er gratis. EE-avfall kan også leveres gratis til forhandler av tilsvarende produkt.

Til høyre ser du liste over noen utvalgte symboler. EUs nye forordning om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) innfører blant annet nye farepiktogrammer. Regelverket trådte i kraft i Norge 16. juni 2012. Fram til 1. juni 2015 vil de to regelverkene gjelde parallelt.

Gamle symboler

MEGET BRANNFARLIG

GIFTIG

ETSENDE

MILJØSKADELIG

IRRITERENDE

Nye symboler

Portrettet

Torunn hjelper deg å sortere riktig!

Torunn Nordtveit (40) jobber i vektkontoret på Toraneset Miljøpark der hun bl.a. passer på at avfallet blir sortert riktig. Hun er derfor alltid nysgjerrig på hva du har med deg.

Dette må hun vite for å forklare hvor du skal kaste tingene. Det er nemlig viktig at råvarene HIM sender videre til gjenvinning har den nødvendige kvaliteten og ikke er feilsortert.

Andre arbeidsoppgaver er dokumentkontroll (at lasset samsvarer med følgedokumentet), mottakskontroll av levert avfall, klargjøring av tollpapirer osv. Kort og godt sørge for at avfallet som

leveres er i samsvar med det HIM kan ta imot, og at alle dokumenter som skal følge lass på veg ut er på plass.

Fra før har Torunn fagbrev som yrkessjåfør, og har jobbet ca. 10 år i transportbransjen. I tillegg er hun utdannet Fitness-instruktør ved Norges Idrettshøyskole. Torunn har snart jobbet hos HIM i ett år og trives godt med mange kjekke kolleger og kunder!

Førde i Sveio er boplass med mann og tre barn og hun har en bijobb som instruktør ved Albatross treningsstudio. Henne løper du ikke fra!

Riktig sortering omgjør avfallet til en viktig råvare!

Noen avfallsfraksjoner som f.eks. stålskrap og papir har i dag positiv verdi. Videre betaler alle en emballasjeavgift hver gang vi kjøper en vare som er innpakket. Emballasjeavgiften gjør at HIM får litt betalt bl.a. for plastemballasje. Det er også langt rimeligere å kompostere matavfallet enn å forbrenne det. I forbrenningsanlegget betaler HIM per kilo og matavfall er tungt!

Når du kildesorterer eget avfall gir du altså avfallet positiv verdi, eller reduserer behandlingskostnaden. Dette gjør igjen at vi kan holde renovasjonsavgiften lav.

Det er i dag et økende fokus på at kildesortert avfall er en ettertraktet råvare som benyttes til produksjon av nye varer. Bl.a. benytter papirfabrikken som gjenvinner vårt papir utelukkende sortert papiravfall i sin produksjon av ny pappemballasje og HIM produserer prima kompost (gjødse) av ditt og mitt matavfall.

Det er derfor svært viktig at råvaren vi sender til gjenvinning har en god kvalitet. Dersom råvaren også inneholder annet avfall vil HIM få avvik og mindre betalt. I verste fall må vi betale for alternativ behandling, noe som medfører økte behandlingskostnader istedenfor en inntekt.

For at avfallet skal kunne gjenvinnes er det altså svært viktig at det sorteres riktig!

Når du kildesorterer må du være obs på ordet EMBALLASJE!

Det er viktig å merke seg at det bare er emballasje som skal leveres til gjenvinningsordningen for glass- og metallemballasje og for plastemballasje.

Hvorfor det?

Svar 1) **Gjenvinningsprosessen;** Det finnes ulike typer glass, og ikke alle er like lette å gjenvinne. Ildfast glass har f.eks. et svært høyt smeltepunkt, og kan derfor medføre

store problemer i gjenvinningprosessen. Det samme gjelder f.eks. stentøy, porselen, spillfliser osv.

Svar 2) **Finansieringsordningen.** Vi betaler en emballasjeavgift når vi kjøper en vare som er innpakket. Dette finansierer gjenvinningsordningen.

Dersom vi f.eks. sender plastleker og stekepanner til gjenvinning gjennom disse ordningene vil vi få avvik. Grønt Punkt Norge har vært på kvalitetskontroll hos HIM flere ganger de siste årene, og alle leveranser av avfallsbasert råstoff som HIM sender til gjenvinning blir kontrollert når de kommer til gjenvinningsanlegget.

SYLTETØYGLASS BLIR IKKE TIL KOMPOST!

HIM lager prima kompost av ditt matavfall. Komposten kan du kjøpe rimelig hos HIM. Denne er f.eks. svært godt egnet som gjødse i rosebedet eller kjøkkenhagen.

Matavfallet ditt er altså en viktig råvare i et lokalt produsert gjødse- og jordforbedringsprodukt. Også her er det viktig at en tenker at denne råvaren ikke skal inneholde fremmedlegemer som f.eks. plastposer, hermetikkbokser og syltetøyglass. Selv om komposten blir siktet etter kompostering greier vi ikke å få ut alle små plastbiter o.l.

VÅRE ABONNENTER UTGJØR ALTSÅ FØRSTE LEDD I EN SVÆRT VIKTIG KVALITETSSIKRINGSPROSESS FOR Å SIKRE ET BRA SLUTTPRODUKT!

HVORDAN DU LEKER ER OPP TIL DEG

HVOR DU KASTER DE ØDELAGTE LEKENE ANGÅR OSS ALLE

Elektriske leker, lyspærer, kabler og ledninger - miljøgifter finnes i mer enn du tror. Husk å sortere riktig.

sortere.no

HIM

Kompostprodukter

HIM produserer næringsrike kompostprodukter av lokalt matavfall og hagevirke. Prosessen er nøye overvåket, og produktet er godkjent av Mattilsynet. Tilbakemeldingene på produktene er gode og i tillegg er prisen uslåelig!

I disse dager jobber HIM med den siste kvalitetskontrollen og regner med å ha **HIM-MATKOMPOST** og **HIM-HAGEJORD** klar for salg i løpet av april.

Kom og kjøp!!

HIM-MatKompost for bed og kjøkkenhage

HIM-HageJord for etablering / vedlikehold av plen

HIM Haugaland Interkommunale Miljøverk IKS tlf.: 52 76 50 50 post@him.as www.him.as

HIM støtter lokale miljøtiltak!

Foto: Geir Øyvind Gismervik

HIM jobber hele tiden for å få til økt kildesortering og miljøforståelse blant innbyggere og virksomheter i HIM-kommunene. I 2014 har HIM satt av midler for å støtte:

- Loppemarkeder o.l.
- Lokale miljøorganisasjoner / -tiltak.
- Kjøp av tøybleier.
- Transportstøtte til besøk ved ett av HIM sine mottaksanlegg.
- Lokale ryddedugnader.

Se ellers våre nettsider for flere detaljer.

klipp ut

ÅPNINGSTIDER

Årabrot Miljøpark

Mandag, tirsdag,
torsdag og fredag 08:00-15:00
Onsdag 08:00-19:00
Lørdag 09:00-14:00

Toraneset Miljøpark

Mandag, tirsdag,
onsdag og fredag 08:00-15:00
Torsdag 08:00-19:00
Lørdag 09:00-14:00

Etne Miljøstasjon

Mandag og onsdag 15:00-19:00
Lørdag (26/4, 3/5,
10/5, 4/10 og 11/10) 09:00-14:00

Mobile mottak – september:

Føresvik, Bokn	Lørdag 06/9	09:00–11:00
	Lørdag 20/9	14:00–16:00
Muslandsvåg, Tysvær	Lørdag 06/9	14:00–16:00
	Lørdag 20/9	09:00–11:00
Vikedal, Vindafjord	Lørdag 13/9	09:00–11:00
	Lørdag 27/9	14:00–16:00
Slåttevik, Tysvær	Lørdag 13/9	14:00–16:00
	Lørdag 27/9	09:00–11:00

HIM

Haugaland Interkommunale Miljøverk

Haugaland Interkommunale Miljøverk IKS utfører alle renovasjonstjenester for eierkommunene Bokn, Etne, Haugesund, Tysvær og Vindafjord.

HIM IKS, Haraldseidvågen 288, 5574 Skjold, telefon: 52 76 50 50 www.him.as post@him.as